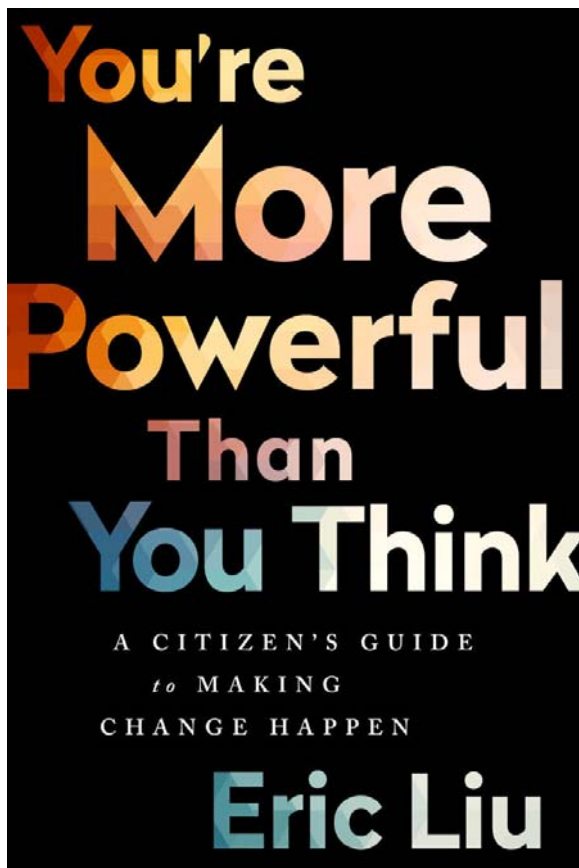

Tikász Gáspár Bendegúz
YOU'RE MORE POWERFUL THAN YOU THINK

Liu, Eric: *You're More Powerful Than You Think: a citizen guide to making change happen*. New York, N.Y.: Public Affairs. 2017.

2017. április 27-e egy különös nap volt az életemben. Abban a szerencsében részesültem, hogy részt vehettem egy beszélgetésen és könyvbemutatón Chicagóban a The Chicago Community Trust szervezésében. A vendégek között civilek, közösségi vezetők, tanárok, egyetemi oktatók, kutatók és elemzők voltak, minden olyan ember, aki nem csak érintett és kapcsolódik a város politikai, szociális, civil életéhez, de befolyásolni, alakítani, javítani is igyekszik azt.

Már maga a helyszín is illett az eseményhez. A legendák szerint John F. Kennedy édesapja ebben az étteremben egyezett ki a helyi maffiával fia választási sikerének biztosítása érdekében. Bár erre bizonyítékot nem találtam, de a fal kétségtelenül tele volt neves vendégek fényképeivel, s akadt köztük jó néhány, amely a szervezett bűnözés és a politika világának híres/hírhedt képviselőit ábrázolták.

Az esemény után hazafelé menet megálltunk egy iskolánál és egy okmányirodánál, majdnem megbüntettek minket tilosban parkolásért, illetve a dugóban állva figyeltük, ahogy néhány fekete fiatal üldöz rengeteg rendőr a közelben eldurant lövések miatt, amihez valójában – mint később kiderült – semmi közük nem volt.

Egy rövid nap alatt nem csak egyértelmű, koncentrált és életre szóló tapasztalatokat szereztem a hatalom különböző módozatairól, megjelenési formáiról, de a beszélgetésnek és könyvbemutatónak köszönhetően egy rendszerbe foglalt elméletet is kaptam róla. Az esemény központjában ugyanis Eric Liu és új munkája a *You're More Powerful Than You Think* állt.

A mind írásban, mind élőszóban jó stílussal rendelkező Liu sokrétű tapasztalattal rendelkezik a közéletben. Jelenleg az általa alapított Citizen University vezetője, a CNN.com és a TheAtlantic.com vendégszerzője, de Bill Clinton elnöksége idején megfordult a Fehér Házban is mint szövegíró és tanácsadó.

A 2017-es könyvében a hatalomról ír, arról a hatalomról, mely nem csak nálunk Kelet-Közép-Európában, de az Egyesült Államokban is a legtöbb emberből negatív érzéseket vált ki. A szerző szerint ez az első probléma a témával kapcsolatban. A hatalom nem eredendően gonosz, sokkal inkább olyan, mint a tűz¹, lehet jóra és rosszra is használni. Hatalomról ír, különös tekintettel a civil élet/szféra tekintetében. A hatalomról, ami lehetővé teszi, hogy mások akartunknak megfelelően cselekedjenek.

„A könyv nem a hatalomról az önmegsegítő értelemben, a személyes képessétegről szól. Itt nem húslevest kínálunk a léleknek. Nem is a machiavelliánus értelmezést vizsgáljuk. Nem lesz szó arról, hogy miképpen manipuláljuk a főnökünket, vagy szorítsuk ki munkahelyi versenytársainkat. Nem az uralkodó, hanem a polgár szemzőgéből beszélek a hatalomról.”²

A téma ezen irányú vizsgálata pedig a következő főbb pontokból áll: 1) meg kell ismernünk a hatalmi struktúrát; 2) tisztában kell lennünk a hatalom három fő szabályával; 3) ismernünk kell az első két pontból következő stratégiákat, lehetőségeket; és végezetül 4) meg kell válaszolnunk a kérdést, hogy miért is akarunk hatalmat.

A hatalmi struktúra megismerésének és megértésének első eleme, hogy ismerjük milyen forrásai lehetnek. Eric Liu könyvében a következő forrásokat adja meg: 1) erőszak, 2) vagyon, 3) állami fellépés (bürokrácia), 4) eszmék, 5) társadalmi normák és 6) a tömeg. Ezek a források pedig a következő csatornákon keresztül érvényesülhetnek: 1) intézmények, 2) szervezetek, 3) hálózatok, 4) törvény és 5) a narratíva.³

Ha valamilyen változást szeretnénk elérni, azaz hatalmat akarunk gyakorolni, akkor először ezen támpontok mentén kell feltérképeznünk, hogy mivel is állunk szemben és ez alapján alakíthatjuk ki stratégiánkat. Az ellenfelünk (esetleg elnyomónk) hatalmas vagyonnal rendelkezik, ezért képes bármit megvenni, ami szükséges helyzete fenntartásához? A bemutató helyszínéül szolgáló étteremben a csontjainkban érez-

---

¹ Liu, Eric: *You're More Powerful Than You Think: a citizen guide to making change happen*. New York, N.Y.: Public Affairs. 2017. pp. 7.

² Uo.: pp. 11. „This book is not about personal empowerment in the self-help sense. There is no chicken soup for anyone's soul here. Nor is it about empowerment in the Machiavellian sense. You'll find nothing in these pages about how to manipulate the boss or edge out workplace rivals. I offer not the courtier's view of power but the citizen's view”

³ Uo.: pp. 51-52.

hetjük, hogy ez itt már megtörtént. Esetleg erőszakkal próbál érvényt szerezni akaratának? A Chicago utcáin tapasztalható fegyveres erőszakra sokan és gyakran még nagyobb tüzerővel válaszolnának az állam és a rendőrség részéről.

Miután elkészültünk „térképünkkel” a stratégia megválasztásához tisztában kell lennünk a hatalom három törvényével. Ezeket Liu a következőképpen fogalmazza meg:

„Először, a hatalom koncentrálódik. Azaz önmagából és összetevőiből táplálkozik (ahogyan a tehetetlenség is).

Másodszor, a hatalom igazolja önmagát. Az emberek történeteket, narratívákat dolgoznak ki, hogy legitimálják a hatalmukat (vagy annak hiányát).

Harmadszor, a hatalom végtelen. Nincsen eredendő határa annak, hogy az emberek mennyi hatalmat tudnak létrehozni.”⁴

És bár az első két törvény azt mutatja, hogy a hatalom a legtöbbször monopóliumra törekszik, a harmadik rávilágít, hogy sosincs teljes monopólium. Mindig lehet (ellen)hatalmat generálni szinte a semmiből, vagy akár a semmiből, a megfelelő stratégiával.

A könyv középső és egyben leghosszabb része ezekről a stratégiákról szól. Liu a három törvénnyel összeegyeztethető három imperatívuszt ad meg, melyek mindegyike tovább bontható három-három stratégiára.

„Ha a hatalom koncentrálódik, a monopólium és a győztes-mindent-visz irányába tart, akkor meg kell változtatnod a játékot.”⁵ Ezt pedig három módon érhetjük el. Elsőként változtathatunk az arénán, ahol a „játék” folyik, egy helyi ügynek országos vetületet adhatunk, vagy éppen fordítva. Másodszor újraírhatjuk a szabályokat. Ez egyrészt jelentheti azt például, hogy nem kell elfogadnunk egy döntéshozatali rendszert, csak azért mert hosszú évekre visszatekintő hagyománya van. Illetve észre kell vennünk a hatalmi „járadékokat” és meg kell őket szüntetnünk. Egy bürokratikus intézmény hatalmi szempontból folyamatos előnyben van, azaz úgy kap „járadékot”, hogy azért semmit nem tesz, mivel bizonyos információkkal csak ő rendelkezik. Kényszerítsük ki ezen információk automatikus nyilvánosságát és ezzel elzártuk a csapatokat is. Végezetül pedig támadjuk az ellenfelünk tervét. Valószínűleg mindig

---

⁴ Uo.: pp. 26. „First, power concentrates. That is, feeds on itself and compounds (as does powerlessness). Second, power justifies itself. People invent stories to legitimize the power they have (or lack). Third, power is infinite. There is no inherent limit on the amount of power people can create.”

⁵ Uo.: pp. 77. „If power concentrates, and tends toward monopoly and winner-take-all politics, then you must change the game.”

mi leszünk a kisebbek és gyengébbek, így magával az ellenféllel valószínűleg nem bírhatunk el, módszereire és stratégiájára azonban hatással lehetünk.

„Ha a hatalom létrehoz egy történetet, hogy miért is legitim, akkor meg kell változtatnunk ezt a narratívát.”⁶ Ehhez megfogalmazhatjuk és leírhatjuk az alternatívát, időnként ennyi is elegendő ahhoz, hogy mindenki számára nyilvánvalóvá tegyük a jelenlegi helyzet abszurditását. Szervezhetjük az embereket új narratívák mentén, melyekbe beleilleszthetjük saját helyzetüket, motivációikat és céljaikat, hogy aztán együtt e mentén cselekedjenek. Illetve legendát költhetünk a harcunkról. Egy erős személyes példa, egy bátor kiállítás másokat is előbújásra, cselekvésre készíthet.

„Ha az emberek úgy gondolják, hogy a hatalom véges és nullösszegű, akkor meg kell változtatnod az egyenletet.”⁷ Ebben az esetben a következő három stratégia áll a rendelkezésünkre: 1) cselekedjünk exponenciálisan, azaz cselekedjünk úgy, adjunk olyan példát, mely kapcsolati hálónkon keresztül, esetleg ismertségünknek köszönhetően egyre gyorsabban terjedhet. 2) Cselekedjünk kölcsönösen, azaz mi magunk adjunk hatalmat olyanoknak, akik azt majd visszaadják, segítsük egymást kölcsönösen. 3) Gyakoroljuk a hatalmunkat, még ha egyelőre nem is rendelkezünk vele. Egyszerűen attól, hogy úgy viselkedünk és cselekszünk, mintha hatalmunk lenne, a környezetünk és a társadalom fel is fog vele ruházni.

A fenti stratégiákat rengeteg érzékletes példával magyarázza a szerző, sokszor egészen a közelmúltból. Mivel politikáról, a civil társadalomról, közügyekről van szó, így találkozni fogunk olyanokkal, amikkel nem értünk egyet. Olyan eseteket is részletez a szerző, mellyel ő maga sem ért egyet. Azonban jelen esetben a célja, nem a bizonyos ügyekért vívott harc, hanem elméletét és gyakorlatát magyarázza. Arról ír, miképpen működik a hatalom és mit tehetünk érte, ellene. Ehhez pedig, úgy véli, nyugodtan tanulhatunk ellenfeleink sikereiből és kudarcaiból is.

Liu könyvét a hatalom miértjével zárja. Ha tudományos szemüveggel kívánjuk vizsgálni a művet, ez a rész a legvitathatóbb, mivel ez egyértelműen nem egy tudományos szakasz. Itt a szerző kiállításával találkozhatunk értékrendje mellett, melyhez szükség van hatalomra és a hatalom általa vélt helyes használatára. Az egész kérdéskör azért foglalkoztatja, mert fontosnak tartja az elesettek fel- és hátrányos helyzetűek megsegítését. A hatalomból kizártak bevonását, a tehetetlenek aktivizálását és tevékeny tételét. Felszólal a düh, az indulat és a cinizmus ellen, és kiáll az elfogadás, a közösség és a fejlődés mellett.

---

⁶ Uo.: pp. 119. „If power creates a story of why it's legitimate, then you must change the story.”

⁷ Uo.: pp. 153. „If people think power is finite and zero-sum, then you must change the equation.”

Már csak két kérdés maradt hátra a könyvvel és mondanivalójával kapcsolatban: Miért lehet fontos ez nekünk Magyarországon, és miért lehet ez fontos a filozófiának? Egyikre sem kívánok hosszasan válaszolni.

Magyarországon egyszerűen azért lehet fontos, mert ahogy az ellenfeleink példáiból, úgy a távoli vidékek és társadalmak példáiból is tanulhatunk, meríthetünk ihletet, ehhez sem a kerettel, sem a céllal nem kell egyetértenünk.

A második kérdés kicsit nehezebb, hisz már annyi egyéb, filozófusoktól és nem közéleti szereplőtől származó szöveggel találkozhatunk, mely a hatalomról szól. Ahogy a szerző fogalmaz: „Ez a könyv egy leírás kíván lenni a hatalom működéséről a civil életben és egy útmutatás a gyakorlásához. *Nem* kíván a hatalom minden elméleti vonatkozásának katalógusa vagy enciklopédiája lenni.”⁸ Akkor mégis miért ajánlom? Nos, úgy vélem, a filozófia iránt érdeklődőkként, sosem mondhatunk nemet új látásmódokra, megközelítésekre és jó példákra. Már pedig a *You're More Powerful Than You Think* mindezeket hozza.

És ki tudja, talán a filozófiára is ráférne, hogy több hatalommal rendelkezzen, mint gondolja, hogy arra szüksége van.

---

⁸ Uo.: pp. 25. „This book is meant to be an argument about how power works in civic life and a guide for exercising it. It is *not* meant to be a catalog or encyclopedia of all theoretical aspects of power.